

R. P. Thomæ Tamburini È Societate Jesu Opera Omnia

Tamburini, Tommaso

Lugduni, 1689

6. De practis, quæ solent apponi in contractu cambij.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78172](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78172)

solet coram Notario celebrari, semper scribatur nominatum persona, quae officium agit Correspondentis, & in casu mutationis, ut Campfor obligetur mutationem Campfario notam facere, aliumque qui supponitur, nominare; nam hoc modo facile cognoscetur, an is aptus sit, ad praedictas necessarias translationes dati, & accepti, de quibus dictum est, peragendas.

§. I. De pactis, quae solent apponi in contractu Cambii.

Pactum de pena ex Mora.

1. Primum pactum solet esse, ut si Campfarius sit in Mora solvendi Cambium; idque sua culpa, teneatur solvere Campfiori interesse lucri cessantis, & damni emergentis iuxta legittimas regulas ejusmodi lucris, & damni. Quaes igitur, an licitum sit ejusmodi pactum?

Respondeo, esse licitum, ex *Less. l. 2. c. 23. n. 69.* quia Campfor ex culpa aliena damnum pati non debet. Adverte tamen id, quod *supra*, hoc eodem c. 5. §. 1. num. 17. monui, jam nunc id esse consuetum in praxi, ut Campfor ex conventionione cum Campfario suscipiat apud se curam solvendi, & finiendi Cambium, quare, hac conventionione posita, nihil ex praedicta Mora debetur Campfiori, quia nulla culpa est in Campfario.

Pactum de obligatione ad recambiendum.

2. Secundum pactum esse solet, ut, si elapso tempore solutionis, campfarius sua culpa non solvit in loco condito, quod debet, obligetur ad recambiendum, id est, ad accipiendam eandem summam ad Recambium, qua summa solvit primum cambium. Quaes igitur, an id pactum sit justum?

Respondeo, esse justum, si ex ejusmodi Recambio campfor tantum habeat, quantum verè ex Mora solvendi, ipsi cessat de lucro; sed si justum non esset, quia esset onus superadditum. Ita *Less. loc. cit. n. 38.* Recole tamen, iterum, conventionem, quam modò recolui *num. precedente*, qua scilicet campfor suscipit sibi obligationem ad curandum de Recambio.

Pactum de continuando Cambio.

3. Tertium pactum esse solet, ut postquam literae à Correspondente redeunt, Placentia, v. g. Panonium cum Recambio, si campfarius pecuniam debitam numerato Panonni non solvat, intelligatur iterum fieri tertium Recambium, & sic continuare, &c. Quaes igitur, an hoc pactum sit justum?

Respondeo, justum esse pactum, si fiat de lucro, quantum campfiori cessat, vel quantum eidem emergit de damno, quantum nimirum acquisivisset, si alteri dedisset suam pecuniam ad cambium, vel deductis deducendis, alias negotiationes inivisset. Campfor enim non debet suis lucris privari ex culpa Campfarii.

Dices: Ergo numquam haec executio haberi poterit, & recuperari suum à campfore, quia semper campfarius dicit, se bene satisfacere per novum cambium. Respondeo. Nego consequentiam. Nam ut colligis ex dictis §. 2. Campfor libere celebrat novum cambium, quare poterit illud non celebrare, & consequenter Recambium non facere, & sic poterit cogere campfarium ad reddendum numerato capitale, & lucrum inde acquisitum.

Pactum de solvendo in eodem loco.

4. Quartum consuevit esse, ut non solvatur cambium in loco, ubi destinatur solutio, sed omnino in eodem loco, ubi datur, v. g. in exemplis *supra* positis, non Placentiae, sed Panormi. Quaes igitur, an hoc pactum sit justum?

Respondeo, hoc pactum nimis clare esse iniquum, quia destruit naturam contractus cambii, ut satis dictum est

supra c. 4. §. 2. n. 7. & hoc c. 5. §. 1. n. 14. quod tamen quid in proprio loco hic, ubi de pactis agitur, fuit notandum.

Pactum, ut pars soluta intelligatur de lucro.

5. Quintum pactum, ut non obligetur idem campfor sumere partem pecuniae, quam campfarius forte datur campfiori, computando in capitale, sed possit dicta cambiorum computare in lucra capitalis, seu cambii, donec omnia lucra solvantur. Quaes ergo, an hoc pactum sit justum?

Respondeo affirmativè, quia quando debetur lucrum ex fructibus ex radice procedentes, solutio prior debetur fructibus pro fructibus, *Leg. prima, C. de Solutionibus*, iuxta etiam ejusmodi pactum non fieret explicitè, tamen licet ex praxi communi, jam implicitè fieri semper illud intelligitur, ut notat Delugo *a. 28. de Inst. n. 166.*

Pactum de adjiciendo lucrum Sorti.

6. Sextum pactum esse solet, ut donec te ipsam numerata pecunia solvantur totum capitale, & lucra capitalis secundi cambii, quod campfarius, seu ejus Procurator accipit à campfore, vel ejus Procuratore possit addere non solum ex summa, quam campfarius accipit ad hoc, ubi primum capbium institutum est, sed etiam ex lucro talis cambii, & rursus, ut in tertio cambio idem capitale idem in quarto, & sic deinceps, uno verbo, ut dependatur lucrum sorti, donec, ut dixi, totum capitale, & lucra omnia numerata solvantur. Quaes igitur, an hoc pactum licitum sit?

7. Respondeo, licitum esse, ut habet Delugo, l. ex. n. quia jam lucrum cedit campfiori, qui campfor pactum hoc constare summam capitalis ad idem libitum, & sic aliis dare ad cambium, quare non est ratio, cur non possit, simili modo, dare huic Campfario. Illud adverte, si non procedere, si ab initio pactum institutum fuerit, solveretur interesse, & lucrum totum in fine totius cambii, tunc enim, cum nondum ejusmodi lucrum esset acquisitum campfiori, non posset ipse illud adjicere fortasse, ut patet, & idem Delugo notat *loco cit.* & distinctus n. 11.

Pactum de solvendis Provisionibus.

8. Septimum pactum esse solet, ut campfarius solvat Provisiones. Quaes igitur, an hoc pactum sit justum?

Respondeo: Si pactum fiat, ut campfarius solvat, quae debet ex opera, quam correspondens, vel quilibet alius suscipit pro ipso campfario, aequum est pactum patet. At iniquum erit, si fiat, ut idem campfarius obligetur solvere operam, quam dictus correspondens, vel quilibet alius suscipit pro campfore; hanc enim correspondens exigit ab eodem campfore, cui servit, & alio stipendium non habet, non à campfario. In quatuordecim videtur correspondens suscipere laborem, & operam in gratiam campfarii, pro quibus dictus correspondens poterit suas provisiones legitime taxatas, vel tunc ipsi approbatas à campfario, accipere: Primum, quando ratione campfarii acceptat ejus literas Placentiae.

Secundò, quando quartis, & invenit pecuniam ibi ad secundum cambium, ut primum solvat.

Tertiò, quando illud solvit. Quartò, quando literas ad campfarium remittit Panonium. Porro, cujus literae sint haec provisiones, diximus *supra* §. 3. num. 5. & hoc potest *Lessius*, l. 2. cap. 23. numero 55, qui pro multis variorum locorum varia esse ejusmodi pretia etiam demonstrat.

Pactum de executione in personam, & bona Campfarii.

9. Octavum pactum solet fieri, ut si non solvat campfarius id, quod debet, intelligatur, non solum fieri novum cambium, & continuari Recambia, ut modò

num. 3. dictum est, sed etiam, ut possit idem campfor in campfari personam, quique bona legitime executionem exercere, vel curare, ut in carcere conjiciatur, &c. Id certe Notarii solent ea clausula notare: *Et currentibus, vel non currentibus Cambiis, possit nihilominus is, qui dedit premium cogere recipientem ea sano executionem contra ipsum vel eum cavendo, &c.* Quare ergo, an hoc pactum sit iustum?

Respondeo, clarissime injustum esse pactum. Ratio est, quia, si currunt cambia, & Recambia, iam campfor est per illa satisfactus: per Recambium enim solvitur cambium praecedens, & per Recambium secundum satisficit Recambio primo, & sic de ceteris fortè consequentibus. Qua igitur iustitia campfor iam satisfactus poterit pro soluto debito campfari compellere?

Pactum de dando Pignore.

10. Nonnum pactum solet celebrari, ut campfarius det Pignus, vel Fid. iustorem, vel utrumque. Quare ergo, an id sit iustum?

Respondeo. Pactum hoc esse licitum, ac iustum, memini me dixisse *superius*, quia quilibet suum negotium, exercere, quam securissime potest. Iud. in tamen monui, injustum esse, si tunc velit campfor lucrari aliquid titulo periculi, quando enim pignus habet, periculo non substat, unde ergo ex hoc capite aliquid poterit exigere? In hoc igitur casu, quando accipit pignus, vel similem certam securitatem, ex aliis titulis lucrum accipere poterit, ut *ibidem* dictum est. Si campfor nolit pignus, sed ipse assureat, accipiendo in se periculum, ut item, si apud Correspondentem fidejubeat pro campfario, aliquid posse recipere, innumus etiam *superius*, & videri potest Delugo d. 28. de *Iust.* a. n. 124.

Pactum de pretio lucri.

11. Decimum pactum solet esse, ut detur lucrum cambi ad pretium fori, quod currit tempore solutionis, non verò ad pretium, quod fortè tunc currit, quando datur pecunia. Quare igitur, an id sit iustum?

Respondeo, si res est incerta pro aequali periculo campfari, & campforis, dubium scilicet sit, an pretium de creandum, an crescendo sit, iustum esse pactum, quia par periculum; at, si certò sciatur de incremento, vel decremento, vel totum pactum sit in favorem campforis, injustum esset, quia tunc, vel esset iustitia pro alterutra parte, vel, nimis supra meritum, favoretur campfori.

Pactum de accipiendo Correspondente.

12. Undecimum denique est, ut Campforius obligetur acceptare pro suo Correspondente eundem, qui est Correspondens campforis, sed de hoc dictum est satis *sup.* §. 2. n. 3. & §. 3. n. 4.

§. VII. De Vsu cambiendi per alium.

1. **D**uplici id modo consuevit usurpari; Primum, si tu, quicumque sis, sive vidua, sive pupillus, uno verbo non Mercator, des immediatè tuas pecunias ad cambium alicui item non Mercatori, & ex utriusque consensu conveniat is, sive Mercatorem aliquem, sive continuatorem, ut *supra* vocavimus, cambiorem, qui vobis provideat de Correspondente in loco distanti, in quo solvendum est cambium. Correspondens verò acceptet, scribat, omniaque absolvat, & de hoc modo sufficenter diximus §. 5. n. 6.

Secundo, si tu quicumque item sis, des Titio Mercatori, seu campfori tuas pecunias, ut ipse, cum tuo moderato lucro, & suis consuetis pensionibus, illas tradat ad cambium fortè perentibus: quare tu nihil agas,

sed solum contritus pecuniam; ipse autem Mercator tanquam tuus locus, cambia, & recambia instituat, finiatque. De hoc posteriore modo hinc breviter age d. in *crit.*

2. Dico primum. Certum est (sunt verba Delugo, d. 28. de *Iust.* num. 130.) peccare eos, qui dant pecunias suas Campforibus, ut lucentur per cambia, & participant de lucro, si sciant, vel timeant, Campforem daturum esse ad cambia illicita, & usuraria, secus, quando cedunt non nisi ad cambia licita daturum. Hæc ille. Nota illud (si timeant) utique rationabiliter; id, quod confirmat ea, quæ dicta sunt paulò antè §. 5. de cambientibus per pauperes illos continuatores, &c. Posita autem idoneitate Mercatoris.

3. Dico secundò. Ut facilius tuum etiam determinatum lucrum sine scrupulo, & certò habeas, quando per socium, quasi per mediatorem, exercere vis cambium, securus erit modus, si cum dicto Mercatore tres contractus (qui possunt sanè fieri, sive in una, sive in pluribus scripturis) in eas: In primò celebres contractum Societatis, in quo tu te obligas tantam pecuniam exponere, ille suam industriam conferet de hoc contractu Societatis suo loco latè agemus *inferius*. In secundo, ille se obliget, ad assurendum tibi capitale. In tertio, ille idem se obliget, ad assurendum tibi aliquod moderatum lucrum, pro his tamen oneribus in secundo, & tertio contractu impositis Mercatori, dabis ipsi aliquam moderatam mercedem. Ex figuratione casus res fiet clarior. Tu centum, v. g. aureos exponis Societati, Mercator, seu locus promittit, se eos negotiatorum per annum, dando illos ad legitima cambia, & recambia. Suppone autem, quod Iudicio prudentis viri in prædictis recambis sint acquirendi ex lucro, aurei triginta, rectè ex vi primi contractus, qui est pure Societatis, ex hoc lucro tibi cedunt quindecim aurei, quindecim verò cedent Mercatori socio. At verò pro secundo, & tertio contractu, per quos Mercator tibi assureat dictum capitale centum aureorum, & aliquod determinatum lucrum: debet idem Mercator aliquid habere pro hac assurectione, quam pro te suscipit. Habeat ergo aureos quinque, quos retinebit sibi ex lucro quindecim aureorum, qui tibi cedere debebant ex vi primi contractus Societatis, nam hinc fiet, ut tu denique habeas securum tuum capitale, & aureos decem de lucro; ille verò habeat aureos viginti.

4. Hunc modum negotiandi esse licitum, ex eo patet quod singuli illi contractus, seorsim celebrati liciti sunt, ergo, etiam, & unitim, quia unio non mutat, unde, nec vitiat naturam contractus, ut fufius probabitur in *citato Tractatu de contractu Societatis*.

5. Quod autem etiam hinc possit accipi in maiorem tuam securitatem pignus, probat eadem ratio, quam *supra* §. 6. num. 10 diximus, & in hoc casu, de quo hinc loquimur signatè, concedit Delugo *disp.* 30. de *Iust.* num. 51.

6. Præterea, quantum sit hoc lucrum, quod tibi tandem cedere debeat, melius Mercatores sine fraude negotiantes decernere debent omnibus circumstantiis expensis, quam possimus nos Theologi. Et meritò quidem Molina 307. allatus à Delugo d. 28. de *Iust.* n. 5. notavit, in his negotiis stari debere praxi Mercatorum, quia melius ipsi noverunt iustitiam pretii in Cambio, quam Theologi. Maxime autem ad id decernendum, valet, si utriusque Socio commodum sit in tali negotiatione tale pretium. Nam illa est æstimatio recta (ait in simili Valentia r. 3. d. 5. q. 2. s. v. 2. v. *Qui autem*) quæ est prudens, & ea est prudentia, quæ utrique parti commoda est. Intellige, in negotiatione dicta ex se iusta.

Denique quatuor consideranda hinc esse, præter Regulas generales, ad determinandum ab ipsis Mercatoribus dictum lucrum ex cambio, rectè admonent Theologi.

7. Primum, ut assurectio capitalis non debeat magni, sed moderatè æstimari. Ratio est, quia Mercator

B b 4 non